

KENSONENNOW DEWBLEK

Desempis yth yw res gul dyffrans ynter kensonennow **skrifys** dewblek, ha kensonennow **leverys** dewblek. Yn Sowsnek yma lies ger ynno kensonennow **skrifys dewblek**, mes **leverys unnplek**; rag ensampel:

	yn kres geryow							orth diwedh	
skrifys	<mm>	<nn>	<ll>	<rr>	<pp>	<tt>	<ck>	<ll>	<ck>
leverys	[m]	[n]	[l]	[r]	[p]	[t]	[k]	[l]	[k]
ensampel	hammer	tennis	yellow	arrow	happen	matter	cracker	hill	tick

Y'n kows ma, ny wrav vy vri orth an re ma, marnas dhe perthi kov a' ga bosva yn Sowsnek. Ni a vir orth kensonennow dewblek hag yw leverys dewblek.

Yn Kernewek, kensonennow skrifys dewblek yw **pup-prys leverys unnplek mar nyns eus poeslev warnedha**:
 rag ensampel: war-lergh an poeslev: *rosenn, tavell.*
    a-rag an poeslev   *dynnerghi, kemmeres.*

Mars eus poeslev, yth yns leverys yndellma:

skrifys		<mm, nn, ll, rr>	<pp, tt, kk>	<ff, ss>	<ggh, cch, tth, ssh>
leveryans dewblek		[mɪ, nɪ, lɪ, rɪ]	[pɪ, tɪ, kɪ]	[fɪ, sɪ]	[xɪ, tʃɪ, θɪ, ʃɪ]
leverys	yn kres	dewblek	dewblek	dewblek	dewblek
	orth diwedh	dewblek	unnplek	unnplek	nyns yns kevys

Notennow:

- 1) Nyns yw kevys <ff> ha <ss> orth diwedh saw yn geryow chevisys, rag ensampel: *hwaff, klass*, hag ena yth yns leverys [f, s].
- 2) Nyns yw kevys <cch, ssh> saw gans gwreydhyow chevisys.

A BLE Y TEU KENSONENNOW DEWBLEK?

Yma teyr fenten:

- 1) Yn Predennek, nyns esa avel kensonennow dewblek saw /mm, nn, ll, rr/, ha nyns yw marnas an re ma a gevir orth diwedh geryow.
- 2) Re erell a dheuth a-berth yn Kernewek diworth sempelheans a sonyow y'n islavarek (*subjunctive*) hag yn gradh ughella a henwyn-gwann (*superlatives*).
- 3) An re skrifys <cch, ssh> a gevir y'n islavarek hag yn gradh ughella a henwyn-gwann a wreydhyow hag yw chevisys.

	orth diwedh	yn kres geryow			
	<mm, nn, ll, rr>	<mm, nn, ll, rr>	<pp, tt, kk>	<ff, ss, tth, ggh>	<cch, ssh>
Fenten (1)	√	X	X	X	X
Fenten (2)	X	√	√	√	X
Fenten (3)	X	√	√	√	√

KENSONENNOW UNNPLEK HA DEWBLEK   **m(m), n(n), l(l), r(r)**

Yn Predennek, yth esa diw eghenn a M, N, L, hag R; hir ha berr, po krev ha gwann. Y'n yethow Brythonek, M berr a janjyas dhe [v];

Yn Bretonek ha Kembrek, an dyffransow ynter an dhew sort a dheuth ha bos nebes gwannhes, marnas yn Kembrek, L krev dhe dhos ha bos [ʃ].

poeshes orth diwedh geryow

M	tam	['ta:m]	tame	tamm	['tam:]	piece	Notennow: 1) Yma lies moy ensampel a goplow ispoyntel (<i>minimal pairs</i>) a'n par ma. 2) Yn Kernewek Kres, ny vedha skrifys an dyffrans ynter kensonennow unnplek ha dewblek. 3) A-rag kensonenn unnplek, yma bogalenn hir; hag a-rag kensonenn dhewblek, yma bogalenn verr.
N	ton	['tɔ:n]	tune	tonn	['tɔn:]	wave	
L	bal	['ba:l]	mine	ball	['bal:]	plague	
R	kar	['ka:r]	relative	karr	['kar:]	car	

poeshes yn kres geryow

M	oma	['ɔ̃·ma]	I am	omma	['ɔ̃m:a]	here	Notennow 1) Yn Kernewek Kres, y fedha skrifys an dyffrans ynter kensonennow unnplek ha dewblek. 2) A-rag kensonenn unnplek, yma bogalenn hanter-hir; hag a-rag kensonenn dhewblek, yma bogalenn verr.
N	prena	['prɛ·na]	to buy	prenna	['prɛn:a]	to bar	
L	gwela'	['gwɛ·la]	I see	gwella	['gwɛl:a]	best	
R	bera	['bɛ·ra]	to flow	berra	['bɛr:a]	shorter	

Dustuni an skrifennow

Yma lowr a ensampow a'n geryow *gwela(v)* ha *gwella* yn Kernewek Hengovek: skrifys yns yndellma:

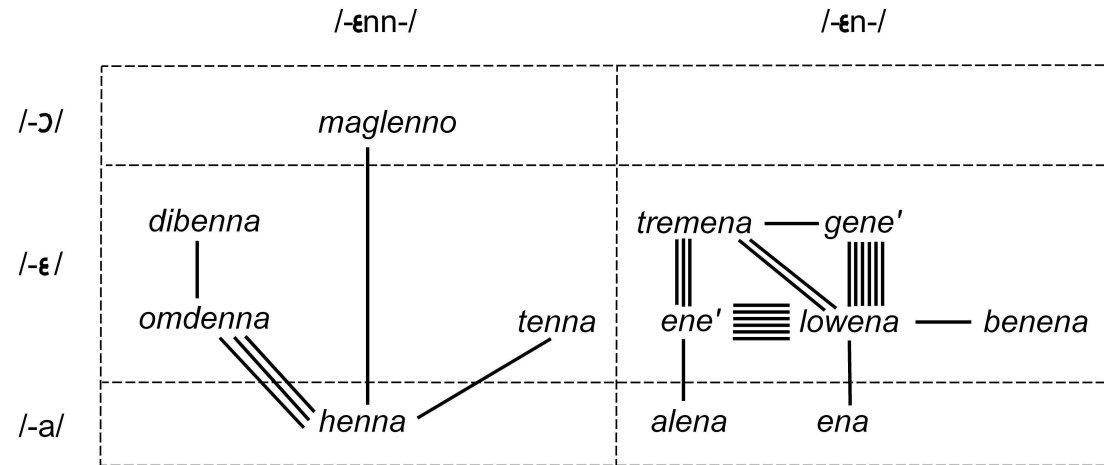
	gwela(v)	gwella
<l>	23 gweyth	unnweyth
<ll, lh>	diwweyth	53 gweyth

Hemm a dhiskwedh bos dyffrans diblans ynter /l/ ha /ll/ yn kres geryow yn Kernewek Hengovek.

Kansrann an ensampow hag yw “ewn”: hemm yw <m> rag /m/, <mm> rag /mm/ hag erell

	PA.	OM.	PC.	RD.	BM.	BK.	TH.	SA.	CW.	Diwedhes
rannyeth??					est	est	est		est	
/mm/	81	60	82	96	39	95	98	100	75	96
/m/	nyns eus lowr a dherivadow									
/nn/	97	99	98	100	94	99	97	100	87	93
/n/	97	100	99	100	100	100	100	100	100	54
/ll	100	99	100	100	99	98	99	100	86	93
/l/	100	100	100	100	100	100	95	100	90	68
/rr/	92	90	82	100	54	86	72	33	79	61
/r/	99	98	100	100	99	99	100	100	96	79

Rimyw dewblek yn *Bywnans Ke*

Moy es 25% a'n rimyw yn *Bywnans Ke* yw dewblek. An re ma yw alhwedh talvosek dhe leveryans an taves. Awos bos kellys sonyow war-barth orth diwedh an ger, y hallas skrifer *Bywnans Ke* rimya geryow a's tevia <-o>, <-e>, hag <-a> seulabrys. Mes y'n syllabenn poeslevys, ny vedha rimys /-enn/ gans /-en/, dell dhiskwedh an delinyans ma; rag ensampel, ny vedha rimys *henna* hag *ena*.

KENSONENNOW TARDHEK   Occlusive consonants   p(p), t(t), k(k)

Yn Predennek, an sonyow [p,t,k] yn kres geryow a veu medhelhes dhe [b,d,g]. A-wosa, y feu kellys an syllabenn dhiwettha. Yndella wostalleth y'n yethow Brythonek, nyns esa ger vyth hag a dhiwedh gans /p,t,k/. Nyns o bern, ytho, mars o geryow yn [-b, -d, -g] skrifys gans <-p, -t, -k>. Rag ensampel, /teg/ a vedha skrifys *tek* yn Kernewek Kres. An ger /rag/ a veu skrifys traweythyow *rag* (dres oll yn *OM*) ha traweythyow *rak* (yn *PC* ha *RD*). Ny wodhya Mordon fatell y skrifa.

An kas yn Sowsnek yw dihaual yn tien: Yn geryow **unnsyllabek** gans poeslev, y hyllir kavoes oll an kesunyansow ma:

	Sowsnek		Kernewek Koth	
	bogalenn verr	bogalenn hir	bogalenn verr	bogalenn hir
kensonenn heb lev	√	√	X	X
kensonenn gans lev	√	√	X	√

Ottomma ensamplow diworth Sowsnek:

P/B		T/D		K/G		Leverysans yn Sowsnek Kres					
lop	lope	rot	rote	rock	roke	['lɔp]	['lɔ:p]	['rɔt]	['rɔ:t]	['rɔk]	['rɔ:k]
lob	lobe	rod	rode	----	rogue	['lɔb]	['lɔ:b]	['rɔd]	['rɔ:d]	----	['rɔ:g]

Pan dheuth lies ger Sowsnek yn Kernewek Kres, an rewlys yn Kernewek a veu medhelhes. Ottomma ensamplow a eryow chevisys:

P/B		T/D		K/G		Notenn
stopp	stop	lett	----	lok	pokk	Geryow kepar ha <i>stopp</i> , <i>lett</i> ha <i>pokk</i> yw leverys gans kensonennow unnplek, mes skrifys yns gans re dewblek rag diskwedhes bos an vogalenn kyns onan verr.
----	----	----	led	----	log	

Notenn: An ger *duk* a dheu a-dhiworth an Frynkek *duc*. Yn Sowsnek Kres y fedha leverys ['dy:k], kepar dell yw yn Frynkek lemmyn. A pe an ger ma owth holya an rewlys Kernewek, y fia leverys ['dy:g], ha'n liesplek a via ['dy:gɪs], skrifys <dugys>. Mes an liesplegow kevys yw *dukys* ha *dukis*. Yndella y hwre an system Kernewek omblegya derag an huni Sowsnek.

FATELL YLLYN GWELLHE AGAN LEVERYANS?

Gweres diworth Italek

Sowsnek yw yeth-vamm brassa rann an Gernewegoryon. Awos nag eus kensonennow leveryys dewblek yn Sowsnek, kales yw dhedha aga leverel yn ta. Yndella dhe les yw mires orth tавosow erell a's teves kensonennow dewblek. A'n yethow a vydh dyskys an moyha y'n skolyow (Frynkek, Italek, Almaynek ha Spaynek), nyns yw saw **Italek** a's teves yn tiblans kensonennow leveryys dewblek. Mar koslowyn orth Italek kewsys, martesen y hyllyn dyski fatell gwellhe agan leveryans a Gernewek.

Gweres diworth Nihonek

Yn Nihonek yma kensonennow hir ha kensonennow berr. Ytho dhe les yw goslowes orth geryow yn Nihonek rag godhvos fatell yw gwrys an dyffrans. Y'n mater mar Nihonek yw moy komplek ages Kernewek. Yn geryow liessyllabek yn Kernewek, yma'n poeslev war an syllabenn gyns-diwettha. Rag syllabennow yn-dann boeslev, yma yn Kernewek rewlys hag a gelm natur an gensonenn (unnplek po dewblek) gans hirder an vogalenn.

- A-rag kensonenn dhewblek, an vogalenn yw pup-prys berr.
- A-rag kensonenn unnplek, an vogalenn yw hir yn geryow unnsyllabek, ha hanter-hir yn geryow liessyllabek.

Ytho yn Kernewek y hyllir kavoes marnas dew furv, avel: ŌMa hag OMMa. (Lytherennow bras a styr an syllabenn yn-dann boeslev). Marthys komplekka yw Nihonek y'n mater ma. Byttegyns, y hyll bos dhe les dhyn ni.

Koplow ispoynatel yn Italek

	Italek	Kernewek	Sowsnek	Italek	Kernewek	Sowsnek
/p/	papa copia	tas dasskrif	father copy	pappa coppia	kowl kopla	soup couple
/t/	note sete	notenn syghes	note thirst	notte sette	nos seyth	night seven
/k/	eco roca	heklew kreg	echo hoarse	ecco rocca	omma ker	here fortress
/b/				babbo	tasik	Dad
/d/						
/g/	lego	kolmav	I bind	leggo	redyav	I read
/m/	gramo camino	truan chymbla	miserable chimney	grammo cammino	gramm path	gram hyns
/n/	nono pena	nawves payn	ninth pain	nonno penna	hendas pluvonn	grandfather pen
/l/	pala velo	pal vayl	shovel veil	palla vello	pel knew	ball fleece
/r/	sera bara	gorthugher logel	evening coffin	serra barra	chi- gweder barr	greenhouse bar
/s/	casa	chi	house	cassa	kist	box
/f/	sbafo tufo	krafek	scrounging tuff	baffo tufo	ura sedhi	smear dive
/tʃ/	cacio	keus	cheese	caccio	helghyav	I hunt
/v/				evviva	ra vywo	hurrah
/dʒ/	agio	konfort	comfort	aggio	pemont	premium

Fatell leverel kensonennow dewblek yn Italek
 (iskargys diworth an Gesroesweyth)

To pronounce a double consonant such as pp, say the sound, pause, then continue:

- *grappa* is grap-(pause)-pa.
- The pause is done with your lips in the p position.
- Similarly, *cappuccino* is cap-(pause)-poot-(pause)-cheeno.

This can be carried to extremes if you want to sound really pretentious

In Italian, all consonants except h can be doubled.

Double consonants (*i consonanti doppie*) are pronounced much more forcefully than single consonants. With double f, l, m, n, r, s, and v, the sound is prolonged; with double b, c, d, g, p, and t, the stop is stronger than for the single consonant. Double z is pronounced almost the same as single z. Double s is always unvoiced.

KENSONENNOW UNNPLEK HA DEWBLEK
poeshes yn kres geryow

SINGLE AND DOUBLE CONSONANTS
stressed in the middle of words

Koplow ispoyntel yn Kernewek hag yn Nihonek

Minimal pairs in Cornish and in Japanese

M	oma	I am	omma	here	オーマ	*ōma		おんま	omma	gee-gee
	ama	I go	amma	to kiss	アーマ	*āma		あんま	ámma	massage
N	kana	to sing	kanna	to bleach	カーナ	*kāna		かんな	kanna	plane
	prena	to buy	prenna	to bar						
	lowena	joy	lowenna	happier						
					あな	aná	hole	あんな	ánna	one like that
L	kala'	straw	kalla	could						
	hyli	brine	hylli	thou mayest						
R	bera	to flow	berra	shorter						
T	kota	coat	kotta	shorter	コート	*kōta		こった	kotta	elaborate
					そと	soto	outside	そっと	sotto	quietly
K	laka	lake	lakka	worse						
					あか	áka	red	あっか	akka	worsen
					はか	haka	grave	はっか	hakka	peppermint
S	nesa	to near	nessa	next, second	ネーサ	*nēsa		ねっさ	nessa	hot sand
					ほさ	hosa	aid	ほっさ	hossa	fit
					しそ	shiso	perilla plant	しっそ	shisso	modest
TH	poetha	to heat	poettha	hotter						
SH					さし	sashi	face to face	さっし	sasshi	guess